

ARKIV

OLDSAKSSAMLINGEN
UNIVERSITETET I OSLO
V/IRMEKIN MARTENS

INST. FOR ARKEOLOGI KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK Universitetet i Oslo		
Saksb.:	25 AUG 1994	Kopi:
Ark.:	0633	
Saksnr.:	94/3223	Dok. nr.: 001

Resvart pr. telefon.

Nore, 18. august 1994

KULTURMINNE I STORHELLERTJØNNHOVDA

Jeg takker for hyggelig telefonsamtale, og sender en uformell historikk og beskrivelse av de kulturminnefunn i Storhellertjønnhovda, som jeg nevnte for deg.

Jeg hadde ikke god nok tid til hverken å ta mål, til å tegne skisser eller fotografere alt, da jeg endelig fant helleren 31. juli d.a. Jeg har, som du vil lese, funnet ca. seks forskjellige huler eller murer. Jeg syns selv at det var et svært spesielt område. Jeg fikk følelsen av å være på forhistorisk grunn, selv om dette nødvendigvis ikke trenger å være tilfelle. Det fantes ikke spor etter moderne mennesker her, hverken hermetikkbokser eller haglepatroner, det er store reinstrekk/reinssleper i området, og det ligger inne i et relativt utilgjengelig område for sivilisasjonen.

Jeg skal inn i området ved Lågaros på jakt fra 30. august, og er svært interessert i å få vise funnet til spesialister. Hvis ikke dette er mulig i år, ville jeg kunne ta prøver etter nærmere anvisning. Hvis det blir for kort frist i år, vil en befarung kunne planlegges sommeren 1995.

Jeg vil svært gjerne få vise lokaliseringen, evt. delta sammen med en spesialist, for selv å kunne få mer kunnskap om kulturhistorien på vidda.

Jeg håper at forventningene mine til funnet/funnene ikke er overdrevet, og at jeg ikke sprer falske forhåpninger om funnet.

I tillegg ville jeg ønske at dette blir et interessant tilfang til den allerede kjente historien fra området.

Med vennlig hilsen

Leder for Kulturvernemnda i Nore og Uvdal
Ingebjørg Ulbaasen

3629 Nore

telefon 32745305

Kopi: Leder i historielaget i Rauland
Øystein Kostveit

HELLER I STORHELLERTJØNNHOVDA (tidligere kalt Juvsjåhovda)

HISTORIKK

Et par jegere fra Numedal, Simen Ulbaasen og Olav Skifterud, oppdaget en heller/hule under en storheller ved en tilfeldighet. De lå i telt i området ved Vierhyttthovdun, og dette var på 1950-tallet.

Karene hadde fulgt en reinsflokk som trakk fra Buskerud mot Telemark. Området ble beskrevet som fra Lågaros/Seltjønn og i trekket mot Juvsjåhovda. Den hovda som i dag er merket på kartet med Storhellerertjønnhovda, kalte karene dengang for Juvsjåhovda. (Visstnok også skrevet slik på gamle kartreferanser.)

Olav Skifterud hadde ikke fått treff på et dyr, han var en god jeger, og karene ble forlikte om at det måtte være børsa det var noe i veien med. I området de var på, fant de en stein oppe i en steinur med en rosett av lav, noe som de ville bruke som skyteskive. Prøveskytinga gikk bra, så konklusjonen ble denne gangen at det var skytteren som ikke hadde klart å beregne avstanden.

De ville gå beine vegen heimatt til teltplassen sin i retning mot Vierhyttthovdun. Det var ulendt å gå, for i området var det relativt stor og grov stein. Plutselig oppdaget de rester av bein nede ved noen steiner. Det var hornrester, og karene undret seg over at de var så grove og store. Det var ikke slik størrelse på horna på reinsbukkene, ikke engang i femtiårene. Beskrivelsen av funnstedet var at de stod på en stor flat helle, og at beinrestene ble oppdaget på nedsiden av blokken. De undersøkte beinene nærmere, og oppdaget tilfeldig en inngang til en hule innunder den store steinblokken. Hulen ble beskrevet for meg som om de kunne stå oppreist, at det var romslig med plass, at det var et arnested der, og at det var en slags hylle innover som var en slags mulig liggeplass. Det var ikke helt mørkt og tett, men at det antagelig var åpning nok for røyken fra bålet. Åpningen på hulen/helleren skulle være nedover "flåin" mot nordvestre enden av Juvsjå/Seltjønnshovda.

De antok at avstanden til reinstrekket var for stor til at det var et direkte bogastelle de hadde funnet, men de antok at det kunne ha vært en overnattingsplass for jegere/fangstmenn.

Området bar ikke preg av bruk i nyere tid, de antok dengang at det var lenge siden hulen var brukt, og at beinrestene var gamle.

På veg heim spurte de seg litt fore hos noen av "gamlekara" fra Numedal, deriblant Nils Kollandsrud, om de visste om stedet. Det ble bekreftet at ingen visste om noen slik heller/hule i området.

Nils Kollandsrud lå mye innpå fjellet, og hadde ofte tilholdssted i området. Hans tilholdssted var ved en stor flyttblokk, som er avmerket på registreringen av faste kulturminner i Hardangervidda Nasjonalpark. Dette objektet er benevnt med topografisk nr. 70, objektets løpenr. er 74 og objekt type er heller m/oppmuring. Opprinnelig funksjon er jaktlæger iflg. registreringen, noe som er helt naturlig, da dette objektet ligger midt i reinstrekket.

BEFARING 31. JULI 1994

For fjerde gang og for tredje år på rad, ble området undersøkt av undertegnede. Denne gangen begynte leitingen etter helleren direkte på Telemarksområdet.

FUNN OG OBSERVASJONER

Jeg fant først en heller, ca. 0.70 m. åpning x 2.50 m. innover. Inngang (antagelig) fra vest. Skisse 1).

Deretter fant jeg en liten heller, ikke veldig dyp, men den ga litt ly, litt muring 2). Under en stor blokk rett ved siden av fant jeg to åpninger, store nok til å romme hhv. en og to/tre menn, 3) og 4). Disse hadde også noe muring for ly. Ingen av muringene viste noe rester etter torv eller annen tettematerialer.

Bak en stor blokk (mot sør, men oppover i hallet), fant jeg en muring rett ut fra blokken 5). Jeg er usikker på funksjonen. Ingen av murene så "arbeidet" ut, med det mener jeg at det ikke så ut som hugget stein, men naturlig, kanskje litt kantet stein.

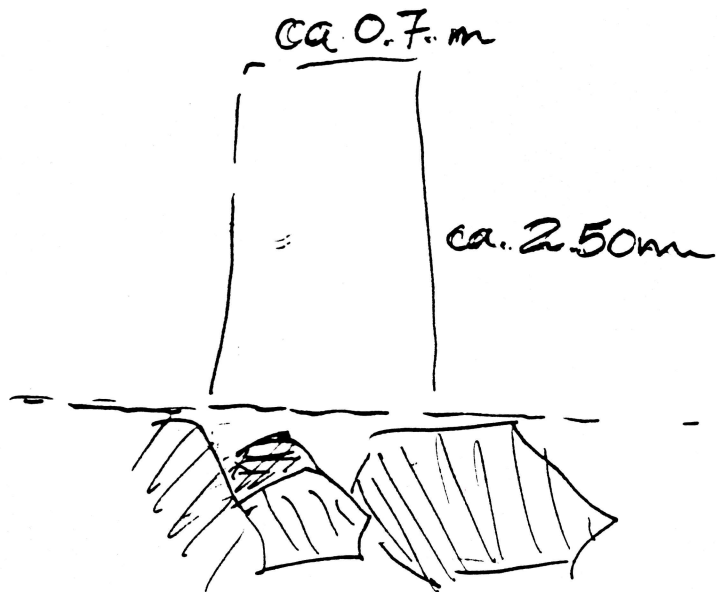
Det siste funnet var den største helleren, 6). Det var enslags inngangshelle foran åpningen, som vendte mot N/V (antatt). En måtte bøye seg noe ned for å gå inn, og jeg kunne ikke stå oppreist inne. Høyden var omlag 1.30 m. Jeg vil anta at hulen var 1-1.30 m. bred og 2.0 m lang, og i tillegg var det en avsats, som var ca. 0.5 m bred og 1.5-2.0 m. lang. Det var lysåpning innerst i denne liggeplassen. Ene veggen, mot huleåpningen var muring, og jeg synes å huske at den også var litt glissen. Foran inngangen var det en helle, og det var liksom en stein på hver side, som skjermet/skjulte inngangen.

Jeg så ikke rester etter noe arnested, men hvis dette er samme funnet, som karene fant på 50-tallet, skulle det være et arnested inne i hulen, avmerket på skissen.

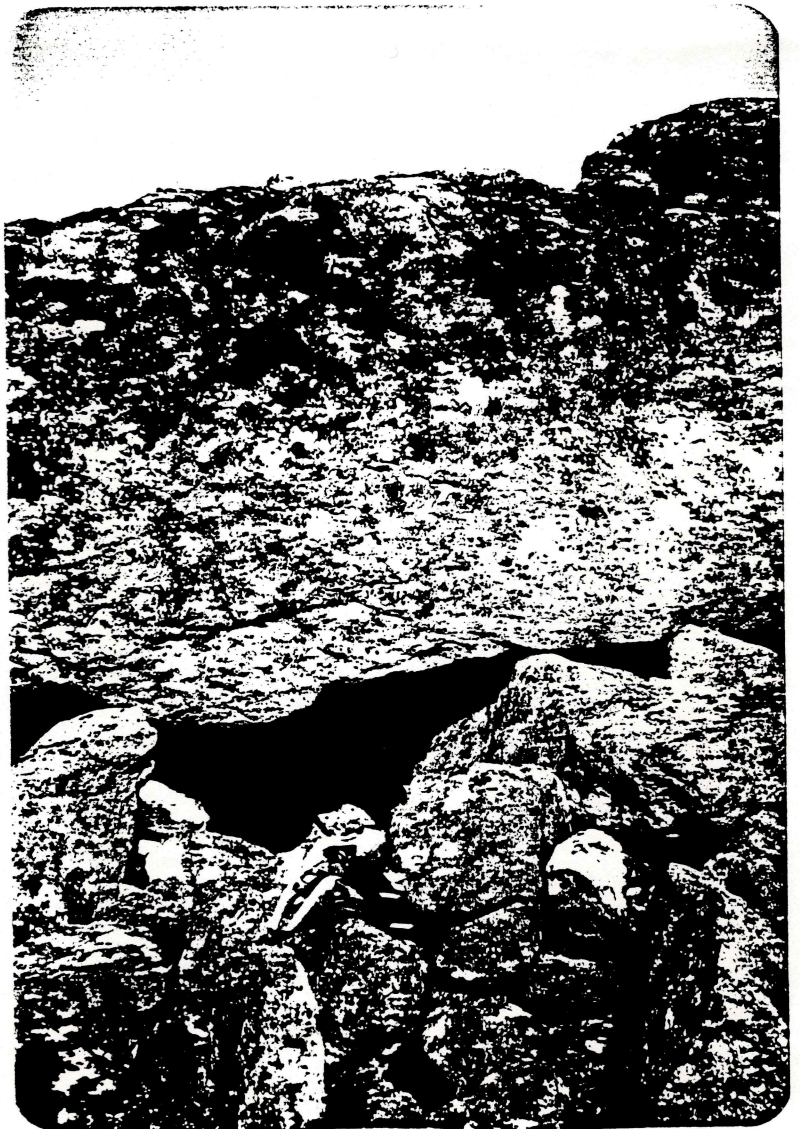
Blokken, som dannet helleren, var svært stor og "uformelig", og jeg kunne ikke stå oppe på denne, slik som beskrivelsen til karene var.

I alle "hulene" var det mange synlige beinrester. Jeg har tatt med et bogblad av rein, som det kanskje kan være mulig å tidfeste med carbonprøve.

1) SKISSE sett ovenfra

BILDE
fra iungang

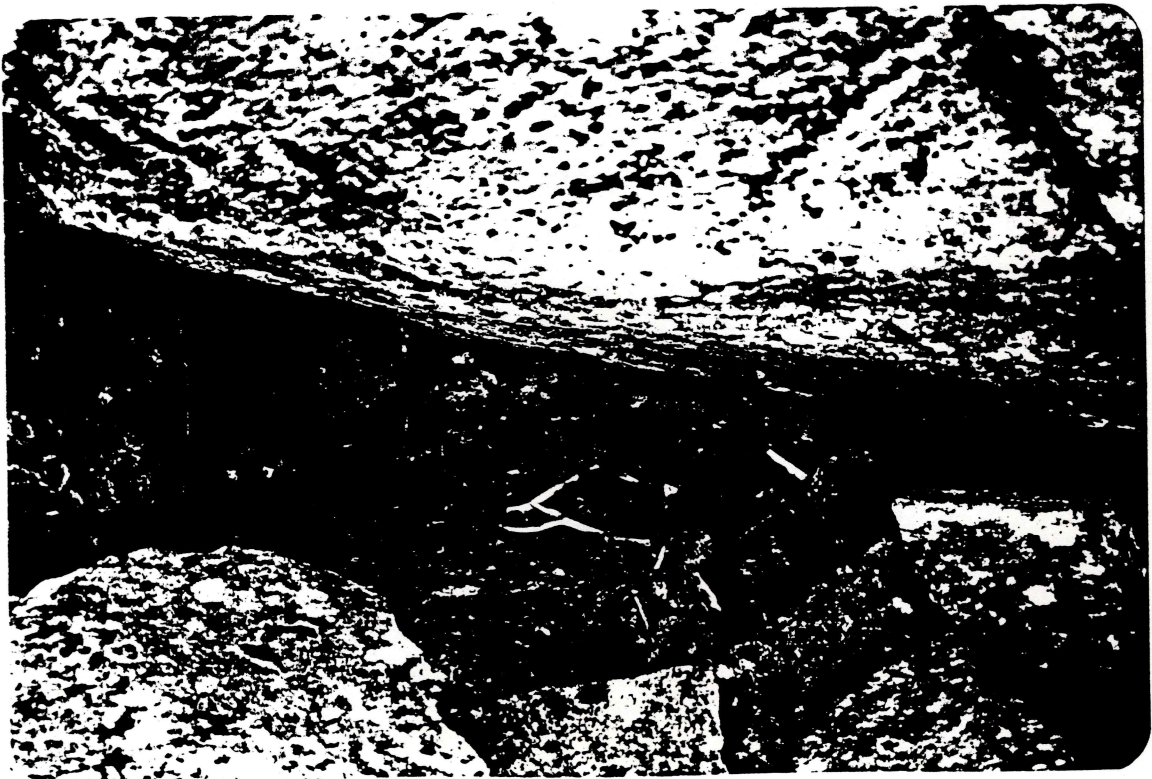
2)

IV

SETT FRA SIDEN

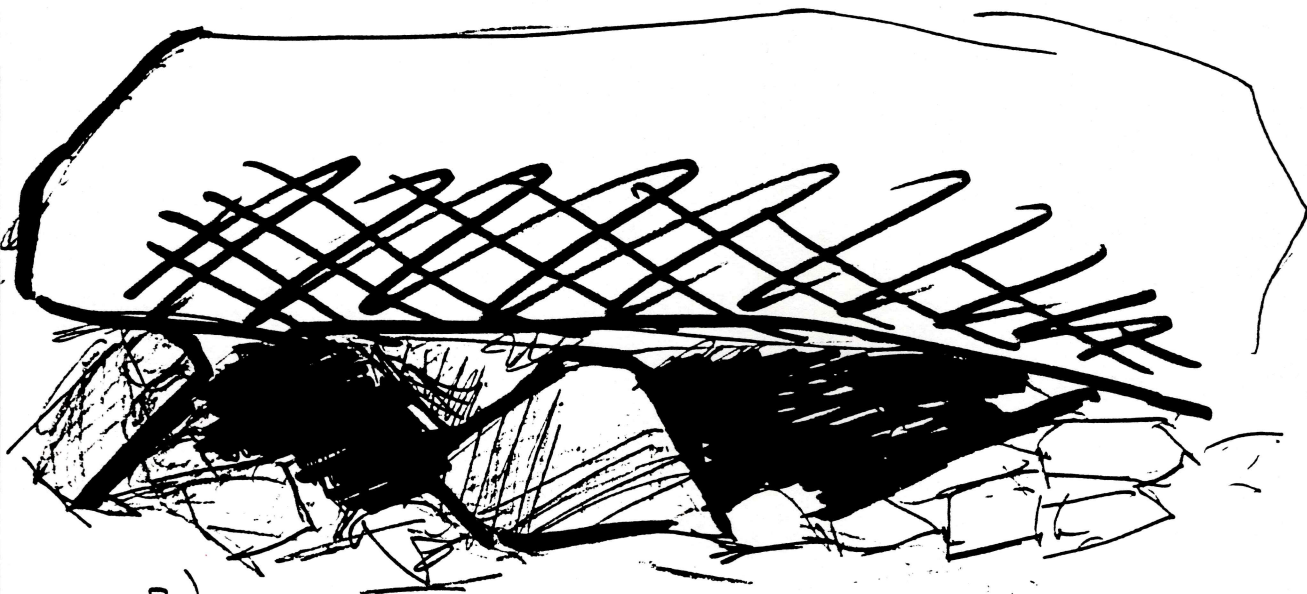
BILDE : SETT FORFRA

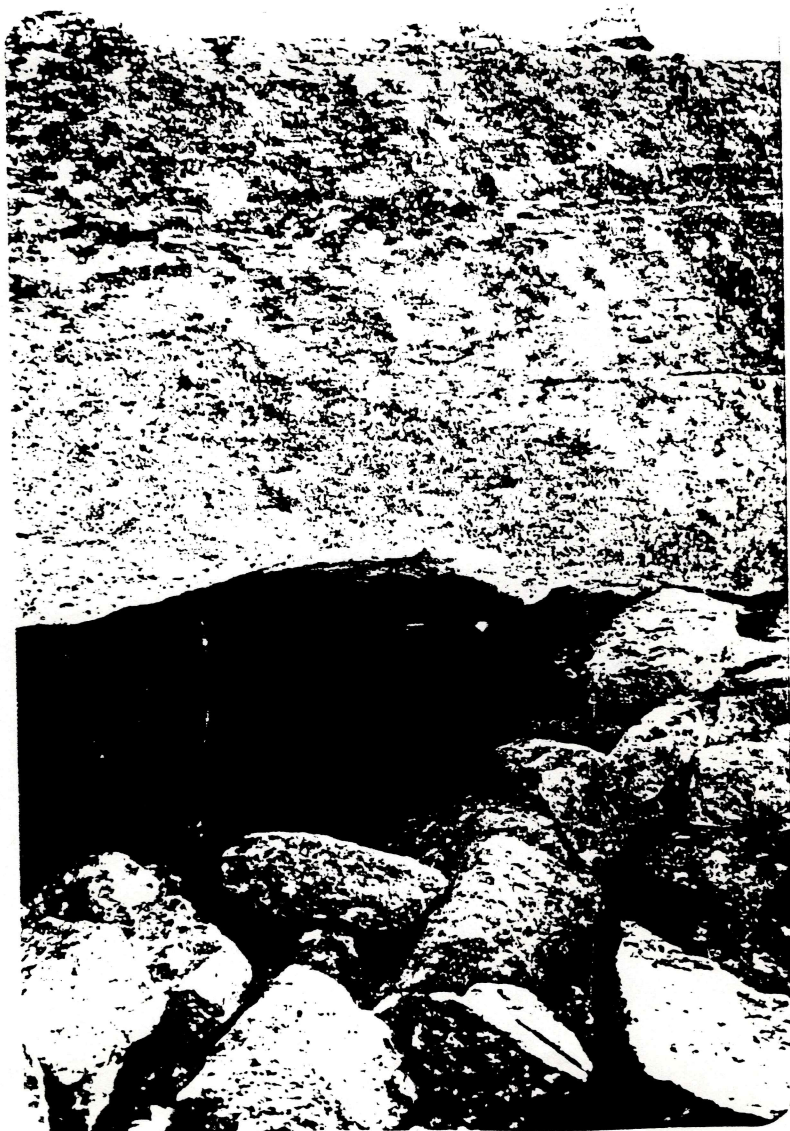
3) & 4)

SITUAÇÃO DO SE TLE

III

3) SETT FOR-

BILDE
AV 4)

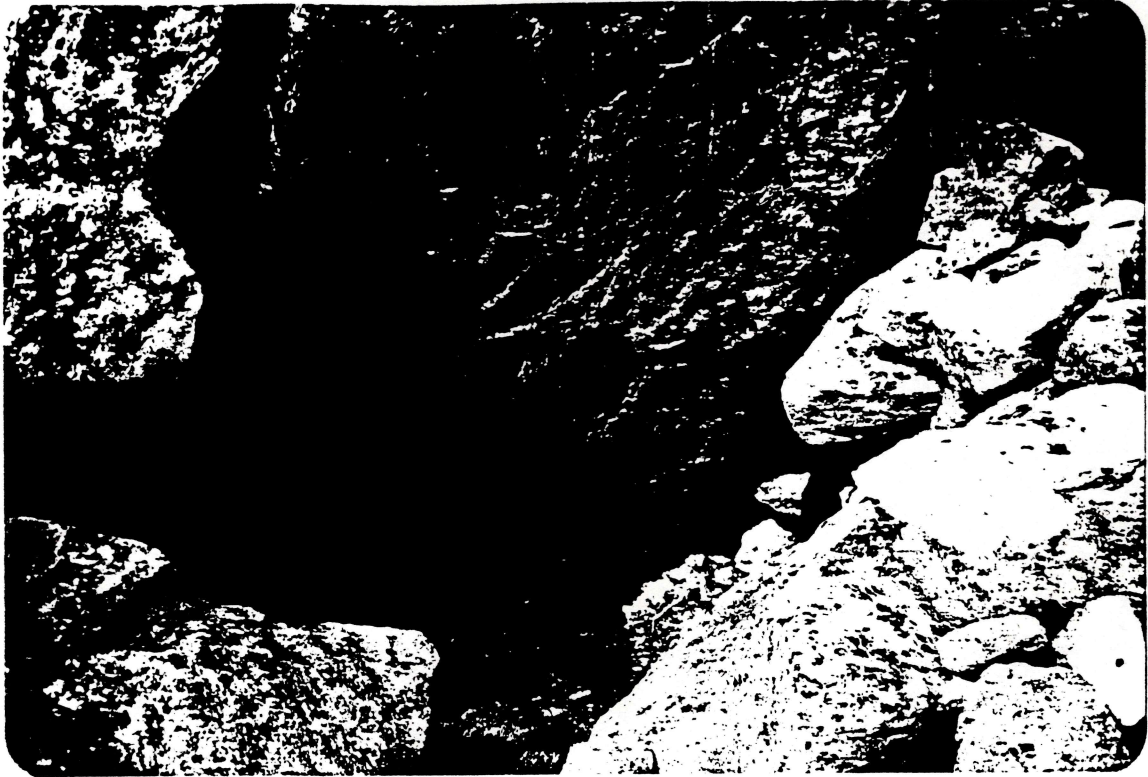
5)

BILDE

NB!

IKKE TAK

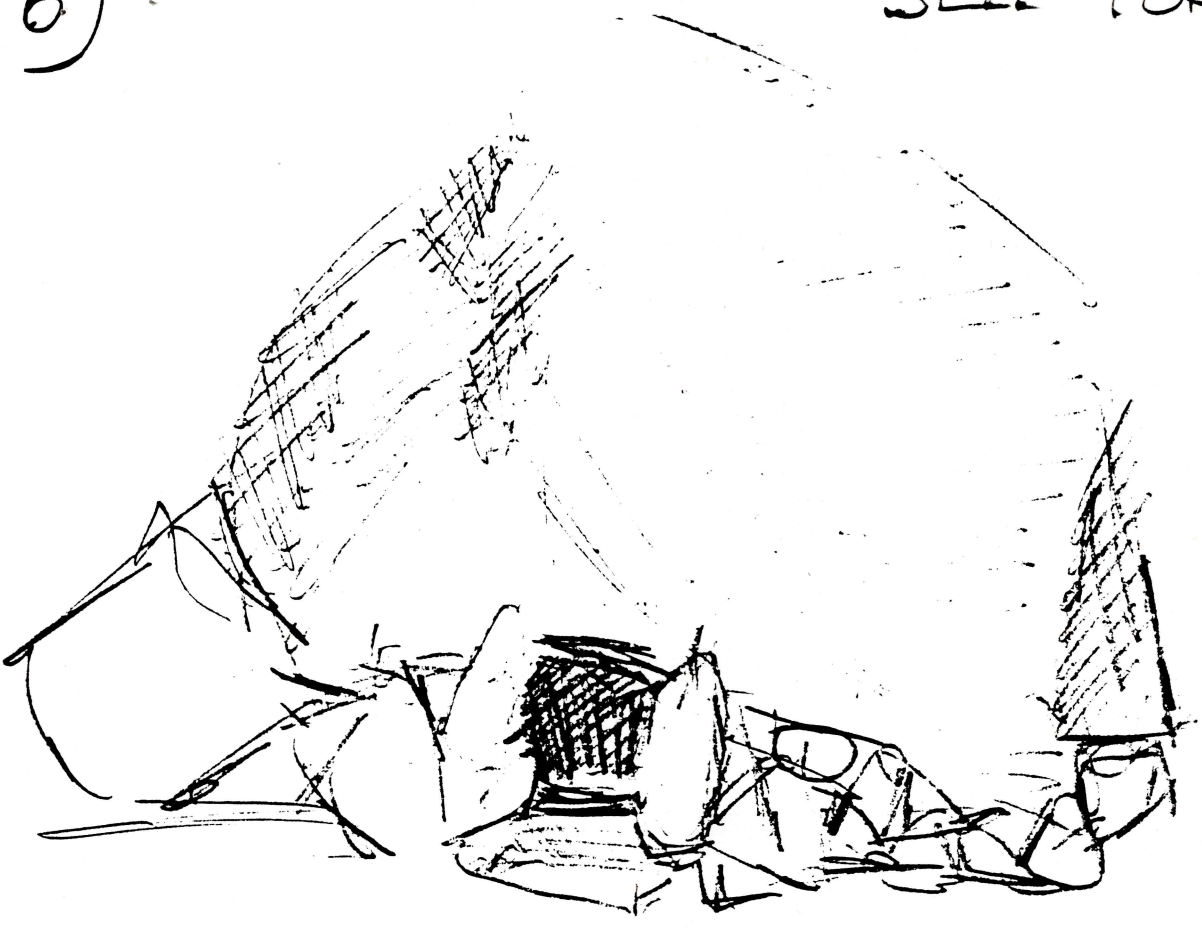
(VI)

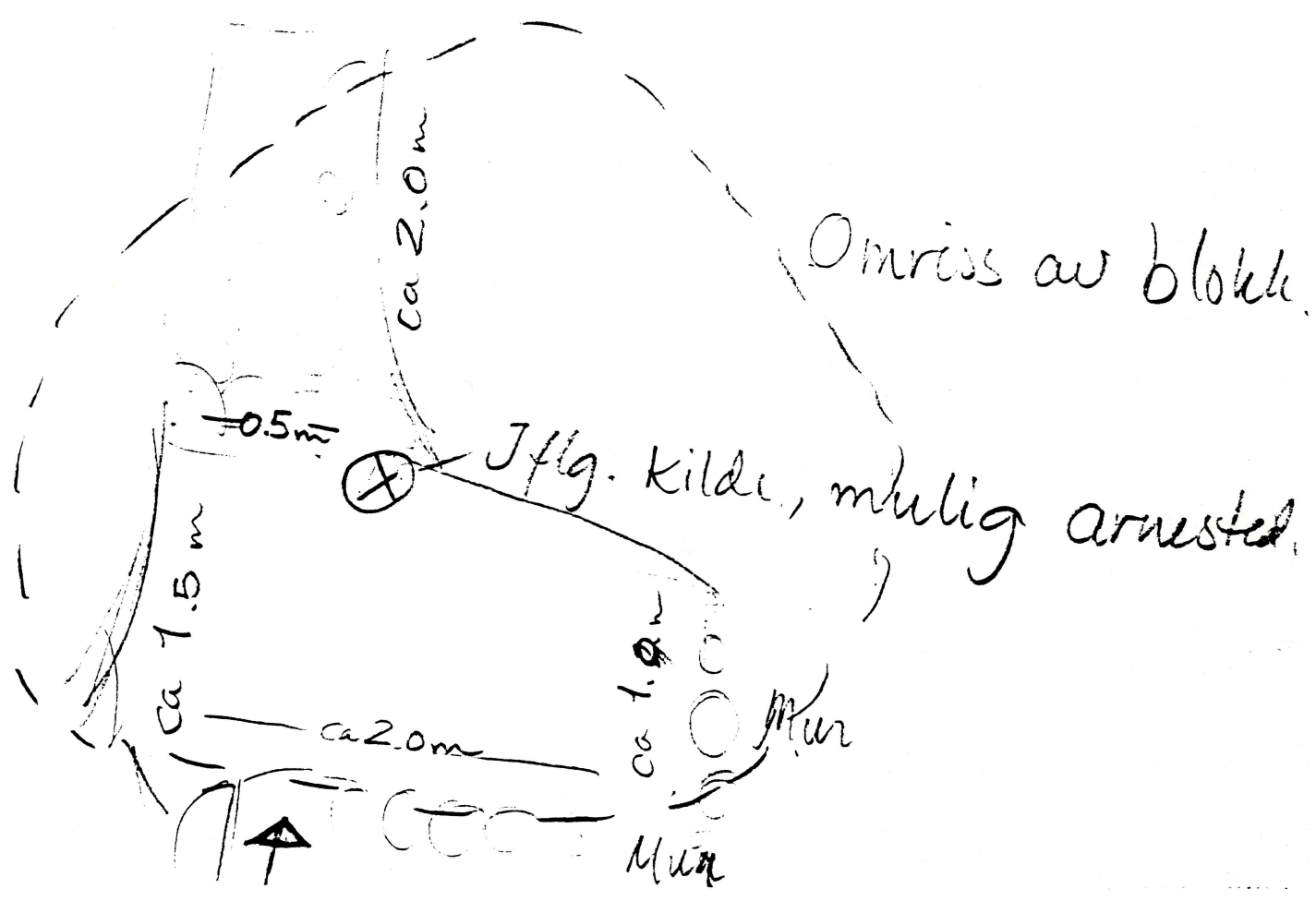
6)

SEIT FORFRA

VIII

SKISSE SETT OVENFRA

Omriss av blokk.

Jflg. kilde, mulig arnested.

Mur

Mur